

Hestene i 1920—37.

Af Statskonsulent Aug. Kjær.

II.

(Fortsat fra Side 831, Hæfte 12, 1938.)

For 1935—36 blev Ordningen fastsat i Lighed med det foregaaende Aar, og i Oktober Kvartal var Kontingentet som i Aaret forud fastsat til 901 Stkr., men der udførtes 1071 Stkr., saaledes at der ialt i 1935 efter Landbrugsraadets Opgørelse af udstedte Passersedler blev udført 4747 Kontingentheste.

Under disse Forhold var Indførslen forbeholdt tyske Hestehandlere og Konkurrencen derfor indskrænket til den, der kunde finde Sted imellem disse. Derved forringedes Muligheden for, at de danske Hesteopdrættere fik en Pris, der stod i et passende Forhold til den, der betaltes for Hestene i Tyskland. Den almindelige Opfattelse — og ikke ubegrundet — var, at der i Tyskland betaltes omtrent samme Pris i Rmk., som Hestene havde kostet i Kr. herhjemme, og med en Kurs paa 1 Rmk. = 1,80 Kr. vil man forstaa, at Muligheden for en uforholdsmæssig stor Mellemandlerfortjeneste var til Stede. Til Trods for, at man sikkert kan gaa ud fra, at de her i Landet betalte Priser laa betydeligt under, hvad Niveauet paa det tyske Hestemarked begrundede, ser vi dog, at Gennemsnitsprisen paa de udførte stiger betydeligt, nemlig fra 860 til 1125 Kr. En Del af denne Stigning maa sikkert tilskrives, at der blandt de udførte fandtes et ret betydeligt Antal Avlsdyr af jydsk Race. De høje Priser paa Heste i Tyskland og den besværliggjorte Indførsel havde nu igen skabt gode Kaar for den tyske Hesteavl og derved yderligere fremmet de

derværende Selvforsyningsbestræbelser, og disse gav sig ogsaa Udslag i, at Begæret efter Avlsdyr her fra Danmark steg. Det var først og fremmest Hopper, det gjaldt; men ogsaa efter Hingstplage af jydsk Race var Begæret betydeligt, og af saadanne blev der i 1934 udført en Del, der saavidt mig bekendt betaltes med Priser mellem 1000 og 3600 Kr. Kvaliteten var en Del varierende, og de slesvigske Hingsteopdrættere, der ikke deltog i denne Indførsel, som forringede deres Afsætningsforhold, var selvfølgelig ikke tilfredse med denne Import, og for at imødekomme dem bestemte man, at der i 1935 kun kunde indføres Hingste, der var godkendt af den slesvigske Kaaringskommission, idet man var klar over Betydningen af Indførsel af Hingste fra Racens Hovedland. Under Forbehold af, at Indførselstilladelse blev opnaaet, blev der i 1935 — særlig i Marsken — opkøbt en Del Hingstplage til Priser mellem 2500 og 6500 Kr. + Vilkaar, og af de i Højer fremstillede udtoges 10, der paa 1 nær alle kaaredes i Husum Januar 1936, hvor de fleste blev solgt til meget høje Priser (12 000 Rmk.).

Gennem en Aarrække havde Danmarks Hesteudførsel til Tyskland med Hensyn til Form og Størrelse fundet Sted under Bestemmelser, der var fastsat af de tyske Autoriteter, og uden at man fra dansk Side havde kunnet øve nogen særlig Indflydelse herpaa. Man tog de anførte tyske Bestemmelser til Efterretning og søgte saa at udnytte dem paa bedst mulig Maade.

I Slutningen af 1935 kan man nok sige, at der sker nogen Ændring heri, idet Hesteafsætningen drages ind blandt de Emner, hvorom der forhandlede mellem Tyskland og Danmark ved Afslutningen af en Handelsoverenskomst. En saadan blev afsluttet 30. Januar 1936, og efter denne blev Udførselskontingentet for dette Aar fastsat til 5500 Heste af svær Race, og Udførslen til Tyskland kunde kun ske ved tyske Importører, der havde de fornødne Indførselstilladelser. Da den tyske Regering var klar over, at de tyske Importører i de nær-

mest foregaaende Aar havde haft en uforholdsmæssig stor Fortjeneste, var man besluttet paa at værne de tyske Forbrugere herimod ved at begrænse denne. Resultatet af den tyske Regerings Overvejelser for at naa det tilsigtede blev, at der i Tyskland dannedes en Forening af Hestehandlere »Deutsche Pferdeverkehrsgesellschaft«, der næsten fik Eneret paa Indførslen, og hvis Formaal skulde være at foretage en retfærdig Fordeling af de til Landet indførte Heste; men det fremhævedes gentagne Gange fra tysk Side, at det under ingen Omstændigheder var Meningen at trykke Priserne; man regnede derimod med, at danske Landmænd under en saadan Ordning vilde faa lidt mere end hidtil for deres Heste. Opkøbene her i Landet skulde foretages af en Kommission, bestaaende af 2 med danske Forhold bekendte Hestehandlere samt 1 Repræsentant for Reichsnährstand (denne sidste synes kun at være mødt enkelte Gange), og man forventede ved Opkøbets Ordning Samarbejde med de danske Hesteavlsorganisationer.

Efter Forhandlinger i Landbrugsraadet mellem Repræsentanter for dette, Hesteavlsorganisationerne og Hestehandlerne henstilledes det bl. a. til Landbrugsministeriet, at Heste kun kunde udføres mod Passerseddel, udstedt af Landbrugsraadet, og at der nedsattes et Hesteeksportudvalg paa 4 Medlemmer, bestaaende af 1 Medlem af Raadet som Formand samt 1 Repræsentant for hver af de to svære Avlsretninger og 1 for Hestehandlerne. Udvalget, der skulde søge Afsætningen af Heste til Tyskland tilrettelagt paa den for de danske Hesteproducenter under de nugældende Forhold gunstigste Maade, skulde administrere den Ordning, som efter Udvalgets Indstilling, tiltraadt af Landbrugsraadet, maatte være blevet godkendt af Ministeriet, og det skulde godkende den Pris, hvortil den paagældende Hest var solgt til Eksport, for at Passerseddel kunde udstedes. Landbrugsministeriet tiltraadte det fremsatte Forslag, og

Hesteeksportudvalget blev nedsat den 8. April. Det bestod af Folketingsmand *Jørgen Gram*, Ankergaard, Gabøl, (Formand) som Repræsentant for Landbrugsraadet, Gaardejer *P. Vadgaard*, Stenild, Hobro, som Repræsentant for den jyske Avlsretning, Godsejer *J. Jessen*, Løgismose, Haarby, som Repræsentant for den belgiske Avlsretning, samt Hestehandler *N. Larsen*, Kolding, som Repræsentant for Hestehandlerne.

Jeg skal ikke her fordybe mig i den mellem »Pferdeverkehrsgesellschaft« og Landbrugsministeriets Hesteeksportudvalg truffne Aftale med Hensyn til Betaling, Handelsgaranti og meget andet, men kun fremhæve, at Udvalget skulde bekendtgøre og tilrettelægge Opkøbene rundt om i Landet, hvor den tyske Kommission da kunde besigtige og købe Hestene direkte af den danske Sælger; men saafremt den tilstedeværende Repræsentant for Hesteeksportudvalget ikke fandt Prisen tilfredsstillende, kunde han nægte at udstede Passerseddel, og, hvis den tyske Kommission vilde trykke Priserne, derved øve en Modvægt herimod. Det tør sikkert siges, at »Pferdeverkehrsgesellschaft« loyalt overholdt de truffne Aftaler, og at Opkøbskommissionen med Hestehandler *Haarmann*, Husum, i Spidsen paa udmærket Maade har forestaaet Indkøbene, saaledes at Frygten for en Trykning af Priserne ikke synes at have vist sig begrundet.

Som tidligere anført gjaldt Overenskomsten kun svære Heste, men efter gentagne Forhandlinger og Indstillinger her fra Landet blev det senere bestemt, at der i det samlede Kontingent skulde indgaa 500 lette Heste, med hvilket Antal Udførslen af svære Heste formindskedes. Under saadanne Forhold var det naturligt, at den lette Hesteavl ogsaa fik en Repræsentant i Hesteeksportudvalget, og hertil blev udpeget Gaardejer *S. Sylvest*, Lille Hagelse, Ølsted.

De planlagte Opkøb paabegyndtes 14. April og fortsattes til Slutningen af Oktober Maaned, da Kontingentet var opbrugt. Der var da opkøbt 3348 svære Heste, der

havde kostet fra 875 til 1500 Kr. pr. Stk. eller i Gennemsnit 1199 Kr., og 384 lette Heste, der havde kostet fra 950 til 1365 Kr. eller i Gennemsnit 1156 Kr. De opkøbte Heste var fra 3 til 8 Aar, men den overvejende Del af de udførte var mellem 4 og 6 Aar gamle. I Følge Landbrugsraadets Meddelelser var for de svære Hestes Vedkommende Gennemsnitsprisen for 3-aarige 1181 Kr., 4-aarige 1208, 5-aarige 1205, 6-aarige 1194, 7-aarige 1180 og 8-aarige 1099 Kr. Gennemsnitsprisen har saaledes været højest for de 4—5 Aars, medens den for de 6- og 7-aarige laa noget derunder og for de 8-aarige betydelig lavere. Naar Gennemsnitsprisen for de 3-aarige laa saa højt, som Tilfældet var, skyldes det sikkert, at de udførte af denne Aargang var af fremragende Kvalitet. Jeg skal ikke skjule, at jeg var af den Opfattelse, at vi skulde aabne for Udførsel af alt det, som en fremmed Køber vilde tage uanset Alderen, men senere blev jeg klar over, at det kun var de allerbedste 3-Aars Plage, der blev opkøbt, hvorved dansk Hesteavl berøvedes den Fortjeneste, der kunde indvindes ved at beholde disse arbejdsdygtige Heste endnu et Aar eller to for at sælge dem til en Pris, der laa adskilligt højere. Og ikke mindst fordi Salget af 3-Aars Plage med de gældende Tal- og Værdikontingenter lagde Hindringer i Vejen for at komme af med et tilsvarende Antal af de ældre Aargange — netop dem, det var særligt ønskeligt at slippe af med — glædede det mig, da Udvalget i 1937—38 i den største Del af Aaret ikke tillod Udførsel af 3-aarige og kun aabnede for et mindre Antal i Efteraarskvartalet. Vel ved jeg, at en saadan Udførsel vilde virke hævede paa Plagepriserne i Almindelighed og derigennem stimulere Hesteavlen; men under de nuværende Forhold er en saadan Stimulans sikkert ikke nødvendig. En og anden vil maaske mene, at den vilde fremme Overproduktionen.

Det var Hesteeksportudvalget, der planlagde og ordnede Opkøbene, der fandt Sted rundt om i hele Landet.

Enhver kunde møde frem og søge sine Heste solgt til den tyske Kommission, der handlede direkte med Sælgeren, som overfor Køberen bar Ansvar for, at Hestene var reelle; men som tidligere anført skulde Udvalgets Repræsentant godkende Prisen. Opkøbenes Afholdelse blev offentliggjort i Pressen, og i Tiden fra 14. April til 30. November blev der i Følge »Landbrugsraadets Meddelelser« afholdt ialt 302 Opkøb, deraf 167 i Nørrejylland, 46 paa Sjælland, 44 paa Fyn, 36 i Sønderjylland, 6 paa Lolland-Falster og 3 paa Bornholm, og der opkøbtes henholdsvis 2222 i Nørrejylland, 603 paa Fyn, 475 paa Sjælland, 376 i Sønderjylland, 34 paa Lolland-Falster og 9 paa Bornholm, saaledes at der i Nørrejylland købtes 13,3 Heste pr. Opkøb; paa Fyn 13,7; paa Sjælland 10,3; i Sønderjylland 10,4; paa Lolland-Falster 5,7 og paa Bornholm 3,0 Heste pr. Opkøb.

Selvom jeg gerne skal indrømme, at de i de forskellige Landsdele opkøbte Antal ikke giver et fuldgyldigt Udtryk for, i hvilken Grad der i den paagældende Egn lægges Eksportheste til, idet, som vi senere skal se, en stor Del af de udførte er solgt af Hestehandlere, der ofte har opkøbt Hestene i andre Landsdele. Det gælder ikke mindst for Øernes Vedkommende, hvor Hjemmeforbruget er forholdsvis stort, og hvor de derværende Hestehandlere ofte havde indkøbt Hestene andetsteds, vel navnlig i Jylland. At de saa først prøvede, om den tyske Kommission vilde købe disse tilførte Heste, var ganske naturligt, og det tjener heller ikke i mindste Maade til at udviske, at det var Jylland, der havde det store Antal Heste at eksportere. Fremstillingsretten ved disse Opkøb var fri for alle og enhver. Det forventes, at Opdrætterne ved en saadan Ordning fik større Mulighed for at sælge direkte end tidligere og derved selv tage den eventuelle Mellemlandlerfortjeneste. Det viste sig imidlertid, at af de opkøbte svære Heste var 2638 fremstillet af Hestehandlere og kun 710 af Producenter, skønt der sikkert af disse sidste har været fremstillet et for-

holdsvis større Antal. Naar jeg af og til har hørt Udtalelser om, at den tyske Kommission hellere købte af Hestehandlere end af Producenter, maa jeg, efter hvad der foreligger for mig, betegne disse Udtalelser som savnende ethvert Grundlag. Naar der nævnes Eksempler paa, at en Producent har faaet en Hest afvist og derefter solgt den til en Hestehandler, som saa ved et senere Opkøb fik den antaget, saa skyldes det afgjort ikke større Velvilje over for Hestehandleren, men derimod at han har forstaaet at fremstille Hesten i den rette Kondition, pudset og i Orden, godt beslaaet og godt mønstret. Her kniber det alt for ofte for Producenterne, som hyppigt savner Forstaaelsen af, hvilken Betydning det har, at Hesten er i Orden og i Salgskondition. Formanden for Opkøbskommissionen, Herr Haarmann, forstaar sikkert fuldt saa godt som nogen at vurdere en »raa« Hest; men han ved ogsaa, at en saadan er tilbøjelig til at »falde sammen« paa Rejsen, inden den naar Husum, og der er der ikke Tid til inden Udledningen at faa den bragt i Orden. Det er derfor ganske naturligt, at han ikke vil udsætte sig for den heraf følgende Kritik, men foretrækker de Heste, der er i Orden, og overlader Ejerne af de andre at faa oprettet det manglende.

Mod Slutningen af Perioden opkøbtes et mindre Antal svære Heste af speciel Type: 1 m 72—1 m 78, velbyggede, absolut regelmæssige Heste af tør Kondition og kraftig Bevægelse. Ved Opkøbet godkendtes Hestene af en Repræsentant for det tyske Militær, og han udtalte over for mig, at man havde udmærkede Erfaringer ved Anvendelse af »dänische Pferde« ved det svære Artilleri, ligesom han udtalte sin Anerkendelse af de opkøbte Heste.

Som allerede berørt ønskede Tyskland ved Overenskomstens Indgaaelse kun svære Heste, men gik senere efter Anmodning fra dansk Side ind paa, at der i det samlede Kontingent kunde indgaa 500 lette Heste, hvor-

for Udførslen af svære Heste derfor formindskedes med et tilsvarende Antal. Der opkøbtes imidlertid kun 384 lette Heste; hvorfor Kontingentet for lette Heste ikke blev fuldt udnyttet, savner jeg Føje til at udtale mig om.

Ved Siden af denne Udførsel af Brugsheste foregik der ligeledes Opkøb af Hopper og Hoppeplage af jydsk Race til Avl i Slesvig-Holsten. Dette Opkøb maa som tidligere berørt sikkert ogsaa for en Del søge sin Grund i de tyske Bestræbelser for at blive selvforsynende med Heste, og saa længe denne Udførsel kunde ske uden for Kontingentet og ikke direkte formindskede Udførslen af Brugsheste, da var det en Stimulans for den paagældende Avlsretning og derfor ikke uden Betydning. Anderledes da Udførslen af Avlsdyr gik ind under Kontingentet, og hvor Udførslen af Avlsdyr formindskede Eksporten af Brugsheste; thi her kan der nok være Grund til at diskutere, om det ikke er mest formaalstjenligt under saadanne Forhold at udføre Færdigvare — Brugsheste — fremfor Produktionsmidler — Avlsdyr. Opkøbene af Avlsdyr foretoges af en særlig Kommission, og ved Fremstillingen skulde saa vidt muligt medbringes Certifikat eller Stamtavle; men noget saadant syntes ikke at have været nogen absolut Forudsætning, selvom Mangel heraf selvfølgelig paavirkede Prisen.

Jeg er ikke klar over, hvor mange Opkøb der holdtes spredt rundt i Landet, vist mellem 90 og 100, idet jeg kun har Oplysning om de Pladser — 89 ialt — hvor Opkøbene gav positivt Resultat. I Nørrejylland opkøbtes paa 62 Opkøbspladser 236 Hopper eller 3,8 pr. Plads; i Sønderjylland paa 17 Pladser 74 Hopper eller 4,4 pr. Plads; paa Fyn paa 7 Pladser 17 Hopper eller 2,4 pr. Plads; paa Sjælland paa 2 Pladser 3 Hopper eller 1,5 pr. Plads og paa Lolland-Falster 1 Hoppe eller 1 pr. Plads. Ialt opkøbtes 331 Hopper til Priser mellem 1750 og 950 Kr. Gennemsnitsprisen var 1353 Kr.

Utvivlsomt har Kvaliteten af disse Hopper staaet adskilligt over, hvad Tilfældet var i de foregaaende Aar,

og selvom der fandtes en Del i 1. Kl. kaarede Hopper, saa var Hovedparten sikkert af en Kvalitet, der kan betegnes som god 2. Kl. af den Slags, der leverer gode Eksportheste, men hvis Betydning for Eliteavl en er tilfældig og ringe.

Som i 1935 var der opkøbt et betydeligt Antal 2 $\frac{1}{2}$ -aarige Hingste under Forbehold af, at Indførselstilladelse til Tyskland kunde opnaas. De aftalte Priser sagdes at ligge paa omtrent det dobbelte af, hvad Tilfældet var Aaret forud. Imidlertid trak Afleveringen af disse Hingste ud, og efter dansk Henstilling i Berlin blev der endelig stillet Valuta til Raadighed for Opkøb af 2 Hingste, som skulde være af fremragende Kvalitet — Spitzenhengste — men da ingen af de fremstillede tilfredsstillende Kaaringskommissionen, blev der intet ud af Salget, og Valutaen blev stillet til Raadighed for Udførslen af Brugsheste.

Før de centraliserede Opkøb blev iværksat, havde der i Januar Kvartal fundet nogen Udførsel Sted af Heste til Tyskland; men denne var mindre end sædvanlig. Det samlede Resultat af Udførslen til Tyskland for Aaret 1936 var 5569 Heste til en Værdi af 6 716 000 Kr. eller i Gennemsnit 1237 Kr. pr. Hest.

Det ligger nær at spørge, om den Ordning af vor Hesteudførsel til Tyskland, der blev en Følge af dette Lands Centralisering af sine Hesteopkøb i Udlandet — en Ordning der vel nok med Rette kan siges at være Danmark paatvunget — havde virket tilfredsstillende for os. Jeg tør vel nok besvare Spørgsmaalet med et: »Over Forventning«. Selvom man fra dansk Side ønskede den videst mulige Frihed i Omsætningen, saa var det nødvendigt under de givne Forhold at gribe ordnede ind, og der er Grund til at komplimentere Generalsekretær *Høgsbro Holm* for hans Forslag hertil og Hesteeksportudvalget for den Maade, hvorpaa det førte Sagen ud i Livet; men der er ogsaa Grund til at fremhæve den Loyalitet, hvormed man saavel fra »Pferdeverkehrsge-

schaft« som fra den tyske Opkøbskommissions Side har bidraget til, at Aftalerne og Ordningen blev iværksat paa en saadan Maade, som Tilfældet var.

En Sammenligning af Gennemsnitsprisen i 1935—36 viser, at det tyske Tilsagn om ikke at trykke Priserne og Løftet om at give de danske Landmænd lidt mere for deres Heste er holdt. Vel er der hævdet, at den gennemførte Ordning har bevirket, at Tyskland nu i højere Grad end tidligere tog den bedste Del af de fremstillede Heste og lod os beholde den mindre gode Del, men med det kombinerede Styk- og Værdikontingent, vi havde, mener jeg ikke, der er noget at bebrejde den tyske Opkøbskommission, saa meget mindre som den gav os en højere Pris for de Heste, den erhvervede, og der er ikke mindst Grund til at fremhæve den sagkyndige Maade, hvorpaa Hestene blev udtaget, og som i væsentlig Grad har bidraget til at forbedre det Omdømme, som danske Heste har i Tyskland, noget der vel er værd at lægge Mærke til, og som er en haandgribelig Opfordring til dansk Hesteavl om i stigende Grad at sætte ind paa Kvalitetsavlen. Der er sikkert ogsaa god Grund til at fremhæve den fine, sagligt dygtige og konsekvente Maade, som Kommissionens Formand, Herr Haarmann, ledede Opkøbene paa. Det har ikke alene bidraget til at skaffe ham almindelig Agtelse, men ogsaa bevirket, at Oppositionen mod Ordningen gav sig overordentlig ringe Udslag.

Selvom den frie Omsætning i Lighed med, hvad Tilfældet var før Krigen, sikkert vilde have givet os større Afsætning og højere Priser end den i 1936 gennemførte Ordning, maa vi ikke lade det ude af Betragtning, at denne Ordning sikkert var en Nødvendighed, som Forholdene laa, og det var nødvendigt at træffe Foranstaltninger, der var i Stand til at afbøde mindre heldige Følger af Centraliseringen, hvis saadanne skulde vise sig. Jeg vil ogsaa pege paa den Betydning, det har haft for de danske Hesteproducenter, at Opkøbene foregik i fuldt

Dagslys, saa enhver interesseret kunde følge Priserne og drage Lære af den Tendens, Opkøbene viste med Hensyn til, hvilken Kvalitet og Type der særlig efterspurgtes. Jeg finder ogsaa Anledning til at pege paa, at det aftalte Værdikontingent gjaldt for Hestene leveret af tysk Grænse, og at Opkøbs-, Fragt- og andre Omkostninger ved Ordningen har ligget betydelig lavere, end hvad Tilfældet var under den gamle Opkøbsform; jeg skal blot nævne, at man til at begynde med regnede med 55 Kr. i Omkostninger, et Beløb, der hurtigt viste sig at være for stort, saa Muligheden for højere Priser til de danske Opdrættere derved kom til Stede.

Hesteudførslen til Tyskland fortsattes i 1937 i Hovedsagen efter de samme Linier, som Tilfældet var Aaret forud; der var dog intet Stykkontingent aftalt, men derimod at det i 1936 skabte Prisniveau skulde fastholdes, og da Værdikontingentet blev forøget, steg Antallet af udførte Heste til 5742 til en samlet Værdi af 7 102 000 Kr. eller i Gennemsnit 1237 Kr. pr. Hest.

Medens »Landbrugsraadets Meddelelser« i 1936 gjorde ret indgaaende Rede for Indkøbenes Størrelse paa de enkelte Pladser, var Oplysningerne for 1937's Vedkommende mere summariske, og af den Grund kan jeg ikke meddele Gennemsnitsresultatet for Opkøbene pr. Plads i de enkelte Landsdele, ligesom jeg ogsaa har maattet slaa Nørre- og Sønderjylland sammen.

Efter modtagne Oplysninger fra Landbrugsraadet er der i 1937 af den tyske Kommission opkøbt 5062 svære og 545 lette Heste til Priser, der for de førstnævntes Vedkommende har varieret mellem 900 og 1450 Kr. eller i Gennemsnit 1190 Kr. pr. Stk., medens der for de lette Heste er betalt fra 900 til 1320 Kr. eller i Gennemsnit 1143 Kr. pr. Stk. Gennemsnitsprisen ligger saaledes en Smule under, hvad der betaltes i de 3 sidste Kvartaler af 1936. De lette Heste var gennemgaaende af kraftig Type, og selvom Udførslen af lette Heste var en Del større end Aaret forud, blev heller ikke i 1937 det af-

talte Kontingent udnyttet fuldt ud, hvilket kom de svære Heste til Gode. Efter det foreliggende synes det, som om vi bedre formaar at tilfredsstille de tyske Fordringer med Hensyn til svære end til lette Heste, idet der hos disse sidste kræves betydelig Styrke og Sluttethed.

Af svære Heste blev der i Aarets Løb udført:

	599	3-aarige	til en	Gennemsnitspris	af	1197	Kr.
1938	4-	»	»	»	»	1195	«
1455	5-	»	»	»	»	1190	«
797	6-	»	»	»	»	1181	«
246	7-	»	»	»	»	1169	«
27	8-	»	»	»	»	1119	«

For de lette Hestes Vedkommende udførtes der:

	193	4-aarige	til en	Gennemsnitspris	af	1148	Kr.
200	5-	»	»	»	»	1146	«
103	6-	»	»	»	»	1148	«
37	7-	»	»	»	»	1110	«
12	8-	»	»	»	»	1070	«

Til Trods for, at Udførslen af svære 3-aarige Heste næsten kun skete i Efteraaret, vil man se, at der desuagtet er udført et betydeligt Antal af denne Aldersklasse, og Gennemsnitsprisen viser, at det netop har været Heste af særdeles god Kvalitet.

For 1937's Vedkommende har det ligesom Aaret forud været Jylland, der har leveret det største Antal Heste, og efter de i »Landbrugsraadets Meddelelser« fremkomne foreløbige Oplysninger synes Jylland at have leveret 71 pCt. af de opkøbte mod 66 pCt. Aaret forud, noget der nok kan tages som et Udtryk for, at Hestene fra Jylland — alt til Trods — vedblivende er efterspurgte.

Af de til Tyskland udførte svære Heste var 602 eller 11,9 pCt. leveret af Producenterne og 4460 eller 88,1 pCt. af Hestehandlerne, medens der af lette Heste var leveret 54 eller 9,9 pCt. af Producenter og 491 eller 90,1 pCt. af Hestehandlere. Da i 1936 21,2 pCt. af de svære Heste

var leveret af Producenter, viser Tallene nu, at Hestehandlerne i stigende Grad er traadt ind som et Led mellem Producent og Køber, til Trods for at Ordningen af Opkøbene skulde animere Producenterne til i videst mulig Grad at træde i direkte Berøring med den tyske Køber.

Det tyske Opkøb fortsattes i 1937 efter de samme Retningslinier som Aaret forud, og i Samklang med, at de tyske Forbrugeres Krav varierer en hel Del, er der selvfølgelig ogsaa stor Forskel paa de opkøbte Hestes Type og Kvalitet og dermed ogsaa paa Prisen. Men det tør nok fremhæves, at der først og fremmest ved Opkøbet tages Hensyn til Kvaliteten, medens Racespørgsmaalet nu synes at være traadt helt i Baggrunden; men forinden jeg forlader Opkøbene, finder jeg Anledning til at fremhæve, at Heste med forbenede Dragtbruske ufravigeligt afvises. Forbenede Dragtbruske er ikke en nyopdukket Fejl; thi gennem adskillige Aar har man til Brug paa Landevej og Stenbro skyet Heste med denne Lidelse, som Følge af at saadanne Heste meget hurtigt bliver halte. Gennem en længere Aarrække har Carlsberg Bryggerierne saaledes ikke opkøbt Heste med denne Fejl, selvom disse ellers kunde være aldrig saa gode. Ved Landbrugsarbejde synes Fejlen derimod at være af underordnet Betydning, og selvom en ikke ringe Del af de i Danmark opkøbte Heste gaar til Landbrugsarbejde i Tyskland, og at Fejlen derfor hos saadanne kunde synes tilgivelig, skal jeg gerne indrømme, at det er uhyre vanskeligt, ja umuligt, ved Opkøbet at afgøre, hvilket Arbejde Hesten senere skal anvendes til, hvorfor jeg finder det forstaaeligt, at den tyske Opkøbskommission afviser alle Heste med denne Lidelse, hvis populære Navn er »Hovbrusk«, saa meget mere som den kan faa Heste nok, der er fri herfor. Da denne Fejl nu er blevet af saa stor Betydning, kan der vel være Grund til at se lidt nærmere paa den.

Dragtbruskene er et Par elastiske Bruskplader, der

fra det halvmaaneformede Hovbens Spidsen som et Par Vinger strækker sig bag ud i Hoven mellem den ydre Dragtvæg og Hjørnestøtterne. Disse Bruskes Elasticitet tillader, at Bevægelsen i Hovenes bagerste Del kan ske, uden at Bløddelene knuses eller kommer i Klemme; men denne Elasticitet kan gaa tabt som Følge af, at der sker en Forbening af Brusken. En saadan Forbening kan let føles ved at trykke paa Dragtbruskenes øverste Kant, der i saa Tilfælde er stiv og ubevægelig, medens den normale Dragtbrusk er eftergivende og fjedrende; ja, ofte kan Lidelsen give sig til Kende som en synlig Knude eller Hævelse oven for Hovranden, og Hesten viser ofte tydelig Ømhed ved Tryk herpaa. Naar en Hest med forbenede Dragtbruske og lidt tør Hov sætter Foden fast mod haard Jord, vil Bløddelene i Hoven blive klemt og Hesten halt.

Utvivlsomt fremkommer Lidelsen ofte ved, at Hestene, særlig under Arbejde i Trespand, ved Vendingen træder hinanden i Kronen, hvorved der opstaar en Betændelse i Brusken, der medfører Forbeningen. Derfor gælder det om altid under Vending med Trespand og særlig med Selvbinderen efter Evne at holde Hestene ude fra hinanden. De Beskyttelsesmidler mod Traad i Kronen, jeg hidtil har set, synes ikke at være fuldt tilfredsstillende.

Foruden denne rent ydre Aarsag til Lidelsen synes det nærliggende, at denne eller rettere Dispositionen hertil kan være arvelig; jeg har Indtrykket af, at Lidelsen i visse Lande er mere udbredt end f. Eks. her, ligesom nogle Racer er mere belemrede hermed end andre, noget der vel nok kan give Anledning til at mene, at Arvelighed ogsaa her spiller ind, hvorfor det sikkert vil være paa sin Plads at holde saadanne Dyr ude af Avlen, der allerede i en ung Alder viser Symptomer paa Lidelsen. Forbenede Dragtbruske træffes særlig hos svære Heste, og jeg mener, der er saa meget mere Grund til at raabe Vagt i Gevær, som mange Landmænd endnu

ikke synes at kende denne Fejl og ikke kan forstaa dens store, værdiforringende Betydning, fordi de ved Brug af Hesten til almindeligt Landbrugsarbejde ikke har mærket nogen Gene deraf.

Ud over de svære og lette Brugsheste blev der i 1937 udført 288 Avlshopper af jydsk Race og til Priser, der varierede mellem 1000 og 2200 Kr., eller i Gennemsnit 1432 Kr. pr. Stk. Sammenlignet med 1936, hvor laveste Pris var 950 og højeste Pris 1750 Kr., synes de betalte Priser at give Udtryk for, at Kvaliteten har ligget højere end Aaret forud, hvilket den større Gennemsnitspris (1432 mod 1353 Kr.) ogsaa viser, men til Gengæld var Antallet af udførte Avlshopper ikke saa stort som Aaret forud. Med Hensyn til Alderen var:

49	2	Aar	gl.	og	betaltes	med	1321	Kr.	i	Gennemsnit
97	3	»	»	»	»	»	1403	»	»	»
53	1	»	»	»	»	»	1521	»	»	»
34	5	»	»	»	»	»	1466	»	»	»
20	6	»	»	»	»	»	1422	»	»	»
24	7	»	»	»	»	»	1525	»	»	»
5	8	»	»	»	»	»	1390	»	»	»
6	9	»	»	»	»	»	1408	»	»	»

Medens man i 1936 ikke tog det saa nøje med, om Hopperne havde Stamtavle eller ikke, bare Prisen passede, blev det forud for Opkøbenes Paabegyndelse i 1937 efter tysk Anmodning bestemt, at der kun kunde fremstilles Hopper for Opkøbskommissionen, naar der forelaa Certifikat fra Stambogsføringen for Heste af jydsk Race eller en af mig paategnet Stamtavle, hvori det attestedes, at det paagældende Individ med Hensyn til Afstamning opfyldte Betingelserne for Optagelse i Stambogen for Heste af jydsk Race. Derefter opfordrede jeg i Radioen de Opdrættere, der ønskede at fremstille Hopper for den tyske Opkøbskommission, til at faa Stamtavlerne i Orden i god Tid og gav Oplysning om, hvilke Fordringer der maatte være tilfredsstillede, for at At-

testationen kunde ske. Jeg glædede mig over, at Sagen nu endelig var ordnet paa en for alle Parter tilfredsstillende Maade; men desværre viste det sig hurtigt, at Folk ventede med at faa Papirerne bragt i Orden saa nær hen mod Opkøbsdagen som muligt, og da det trods gentagne og indtrængende Opfordringer var mig umuligt at faa Opkøbene offentliggjort i saa god Tid forud som ønskeligt, var der Perioder, hvor der blev stillet større Krav til mine Medhjælpere og mig, end det i Længden var udholdeligt; thi Stamtavlerne skulde nøje afkontrolleres. Og da jeg yderligere erfarede, at der til Trods for, at der udtrykkelig blev averteret: »at der kun kunde fremstilles Hopper for Kommissionen, hvorfor der medbragtes Certifikat eller en af mig udstedt Stamtavle«, ikke alene fremstilledes, men ogsaa opkøbtes Hopper, hvis Papirer ikke var attesterede — ja, de blev endog udført til Tyskland, medens Salgssummen blev tilbageholdt, indtil Stamtavlerne var blevet fundet rigtige og attesterede — vil man sikkert kunne forstaa, at jeg i Høst maatte meddele, at jeg ikke længere saa mig i Stand til at attestere almindelige Stamtavler. Selvfølgelig vilde Stambogsføringen som sædvanlig udstede Certifikater paa stambogsførte Dyr eller Afkom efter saadanne.

Den Nyordning af vor Hesteudførsel til Tyskland, som iværksattes i 1936, syntes — set med tyske Øjne — sikkert at have bestaaet sin Prøve paa udmærket Maade, og den vil utvivlsomt blive fortsat i den kommende Tid, og selvom jeg langtfra er blind for, at denne nye Ordning har adskillige lyse Sider sammenlignet med tidligere Forhold, samt at den er gennemført paa en loyal Maade, saa mener jeg dog, og mange med mig, at den frie Omsætning under de foreliggende Forhold vilde have baadet os bedst. Men Nyordningen blev os i Realiteten paatvunget; derfor gjaldt det om at faa det bedst mulige ud heraf, og jeg mener at turde sige, at det er sket.

Selvom Tyskland har været og endnu er den store Aftager af danske Heste, har der ogsaa i Tidens Løb

fundet Afsætning Sted til andre Lande, og selvom Udførslen til disse sekundære Markeder ikke har været særlig betydelig, saa har de dog af og til i en trang Tid kunnet øve en vis Aflastning, naar Hovedmarkedets Tendens var træg. Det kan naturligvis ikke skjules, at vore sekundære Markeder for Arbejdsheste hidtil har været af en mere eller mindre foreløbig Karakter, og for Perioden 1920—37 er det egentlig kun et Land, nemlig Schweiz, der har vist en mere varig Troskab med Hensyn til Indførsel af danske Heste, selvom denne Udførsel i de sidste 10 Aar ikke har været af særlig stort Omfang.

Der udførtes til Schweiz:

i 1920	43	Heste til en	Værdi af	114 000 Kr. el. 2651 Kr. i Gens.
> 1921	76	» » » »	102 000 » »	1342 » » »
> 1922	1479	» » » »	1 261 000 » »	853 » » »
> 1923	2366	» » » »	1 918 000 » »	811 » » »
> 1924	3229	» » » »	3 341 000 » »	1035 » » »
> 1925	303	» » » »	322 000 » »	1063 » » »
> 1928	172	» » » »	113 000 » »	657 » » »
> 1929	95	» » » »	66 000 » »	695 » » »
> 1930	36	» » » »	26 000 » »	722 » » »
> 1931	79	» » » »	54 000 » »	684 » » »
> 1932	202	» » » »	131 000 » »	648 » » »
> 1933	264	» » » »	172 000 » »	652 » » »
> 1934	176	» » » »	140 000 » »	795 » » »
> 1935	156	» » » »	150 000 » »	962 » » »
> 1936	60	» » » »	56 000 » »	933 » » »
> 1937	226	» » » »	251 000 » »	1111 » » »

Udførslen herfra til Schweiz har i Tidens Løb haft en noget ustadig Karakter, idet Schweiz lukkede og aabnede for Hestudførsel, eftersom det fandt det formaals-tjenligt, og i de senere Aar har Udførslen til dette Land som til flere andre været kontingenteret. I Aarene fra 1922—24 var Udførslen til Schweiz betydelig og netop paa en Tid, hvor vi havde rigeligt af Heste, og Forholdene paa det tyske Marked var yderst besværlige. Derfor fik

Udførslen til Schweiz sammen med Eksporten til Czekoslovakiet den Gang en ikke ringe stimulerende Indflydelse paa Hestepriiserne herhjemme. Desværre varede denne Stimulans kun kort, thi 1. Februar 1925 lukkede Schweiz for Indførslen og opretholdt Forbudet indtil 1928. Efter den Tid har der hvert Aar været en mindre Udførsel, og schweiziske Hestehandlere har opkøbt Hestene her i Danmark. Det har gennemgaaende været mindre, men solide Heste, der søgtes. I 1937 var Kontingentet 250 Stkr.; men det blev desværre ikke fuldt udnyttet.

Udførslen til Czekoslovakiet

i 1922:	204 Heste til en Værdi af	204 000 Kr. el. i Gens. 1000 Kr.
» 1923:	1945 » » » » »	1 688 000 » » » » 868 »
» 1924:	998 » » » » »	1 157 000 » » » » 1159 »
» 1925:	76 » » » » »	92 000 » » » » 1211 »

Som det fremgaar af ovenstaaende, var vor Hestudførsel til Czekoslovakiet i 1923—24 af ret stort Omfang, og Priserne laa forholdsvis højt, og jeg kan yderligere tilføje, at medens f. Eks. Typen for de Heste, der gik til Schweiz, var ret fast, saa tog Czekoslovakiet i højere Grad, end Gennemsnitspriserne viser, »noget af hvert«. Indførslen til Czekoslovakiet foregik efter erholdte Indførselstilladelser, og danske Hestehandlere sendte Hestene derved. Der er for mig ingen Tvivl om, at Markedet i Czekoslovakiet en kort Tid laa forholdsvis godt for danske Heste, og derigennem blev det Tryk, der hvilede over det tyske Hestemarked, mindre føleligt for de danske Hesteproducenter; men desværre varede Eksporten til Czekoslovakiet kun kort — alt for kort. Maaske har Bestræbelserne for at underbygge Markedets Vedvaren gennem Tilførsel af særlig gode Kvaliteter ikke været effektive nok.

Foruden til disse foran nævnte Lande har vi ogsaa udført Heste til adskillige andre Lande. Til Norge og Sverige har Udførslen gennemgaaende været ret ringe i denne Periode, og selvom der i 1922—25 var nogen Ud-

førsel til Italien og Østrig samt Polen-Danzig, saa blev det dog kun af ringe Omfang.

Hvad Storbritannien angaar, da viste der sig i Begyndelsen af Trediverne Afsætningsmuligheder, og enkelte danske Hestehandlere søgte at udnytte disse; men efter de fremkomne Oplysninger syntes Kvaliteten hverken i 1933 eller 1937 at have været af en saadan Art, at den kunde danne Grundlag for Opbygning af et varigt Marked.

Utvivlsomt er Mulighederne for Udførsel af Arbejdsheste i større Stil til andre Lande ikke lyse; men da vi nu gennem Landbrugsministeriets Hesteeksportudvalg har faaet et Organ til Varetagelse af vore Hesteeksportinteresser, maa man gaa ud fra, at dette gør, hvad der kan gøres, for at Kontingenterne til de sekundære Markeder udnyttes fuldt ud, og for saa vidt der skulde vise sig Muligheder for Afsætning andre Steder, da søger en saadan iværksat, men ikke gennem Tilførsel af en Kvalitet, der ligger under den, der kræves paa det paa-gældende Sted; thi da vil alle Forsøg paa at oparbejde et varigt Marked være omsonst. Med det store Føltillæg, vi har i Tiden, vil enhver Afsætning af Arbejdsheste til sekundære Markeder bidrage til i tilsvarende Grad at forlænge de gode Kaar, som dansk Hesteavl arbejder under — en Opgave, der nok er en Indsats værd.

I det foregaaende har jeg omtalt Eksportforholdene for Brugsheste; men foruden disse har vi i de senere Aar haft en ret betydelig Eksport af Slagteheste til Holland, Belgien og Frankrig. Til disse Lande var der i Aarene fra 1922—25 en mindre Eksport af Arbejdsheste, men disse Markeder tørrede hurtigt ind ligesom adskillige andre. Men i 1930 kom vi af med et mindre Antal Slagteheste til Holland, og dermed begynder og videreudvikles Udførslen af gamle eller for os overflødige Heste.

Vor Udførsel af Slagteheste til Holland udgjorde:

i 1930	85	Heste til en Værdi af	14 000 Kr. eller i Gens.	165 Kr.
» 1931	134	» » » » »	29 000 » » » » »	216 »
» 1932	209	» » » » »	21 000 » » » » »	100 »
» 1933	411	» » » » »	67 000 » » » » »	163 »
» 1934	746	» » » » »	279 000 » » » » »	374 »
» 1935	70	» » » » »	23 000 » » » » »	329 »
» 1936	39	» » » » »	13 000 » » » » »	333 »
» 1937	1354	» » » » »	395 000 » » » » »	292 »

Udførslen af Slagteheste til Frankrig udgjorde:

i 1931	3823	Heste til en Værdi af	930 000 Kr. eller i Gens.	243 Kr.
» 1932	4456	» » » » »	776 000 » » » » »	174 »
» 1933	2775	» » » » »	527 000 » » » » »	190 »
» 1934	638	» » » » »	126 000 » » » » »	197 »
» 1935	142	» » » » »	29 000 » » » » »	204 »
» 1936	222	» » » » »	50 000 » » » » »	225 »
» 1937	1519	» » » » »	485 000 » » » » »	319 »

Til Belgien var Udførslen:

i 1931	70	Heste til en Værdi af	18 000 Kr. eller i Gens.	257 Kr.
» 1932	316	» » » » »	69 000 » » » » »	218 »
» 1933	349	» » » » »	64 000 » » » » »	183 »
» 1934	851	» » » » »	164 000 » » » » »	193 »
» 1935	103	» » » » »	18 000 » » » » »	175 »
» 1936	896	» » » » »	225 000 » » » » »	251 »
» 1937	2851	» » » » »	840 000 » » » » »	295 »

Selvom det ikke har været særligt store Beløb, der gennem denne Udførsel er tilført Landet, saa maa det dog understreges, at den har haft og stadig har større Betydning, end Tallene viser, idet den har aflastet det hjemlige Kødmarked, der til Tider har været stærkt trykket, og den har derigennem bidraget til, at Priserne paa saavel Heste- som Oksekød ikke blev endnu lavere; de var lave nok endda.

Som man vil se af de foranstaaende Oversigter, var Eksporten i 1935 kun ringe. I 1936—37 har Belgien taget det store Antal, men i 1937 er saavel Frankrig som Holland kommet særdeles godt med. Naar Indførslen til Frankrig i 1935—36 var saa ringe, som Tilfældet var,

skyldes det, at Indførselstolden ændredes fra Styk- til Vægtafgift, hvorved de danske Heste blev mindre godt stillede i Forhold til de lettere Heste fra Øst- og Mellem-europa.

Disse Slagteheste skal være i god Kondition, og som oftest er de i fremrykket Alder, men der findes ogsaa blandt dem adskillige yngre, der paa Grund af Halthed eller lign. Lidelser maa udsættes. Da Transporten strækker sig over ret lang Tid, er det ganske naturligt, at det ved Dyr lægeeftersyn godtgøres, at Hestene kan taale Rejsen. For ikke at lægge denne Eksport større Hindringer i Vejen end absolut nødvendigt turde det sikkert være paa sin Plads at lade Eftersynet foretage paa Afsendelsesstedet og ikke ved Grænsen eller Udskibningshavnen. Ved et Eftersyn paa Afsendelsesstedet af dertil udpegede Dyr læger vil Eksportørerne undgaa de med Tilbagesendelsen følgende Udgifter som Følge af Afvisning ved Grænsestation eller Udskibningshavn. Man maa tillige erindre, at Slagteheste er en Vare, hvis Værdi ikke ligger paa et saa højt Niveau, at den er i Stand til at bære store Udgifter; men desuagtet er det en Udførsel, der har sin store Betydning ved at skaffe os af med overflødige Heste til en forholdsvis høj Pris.

Indførslen.

Selvom Danmark, som det vil fremgaa af det foregaaende, har haft en betydelig Hesteudførsel gennem Tiderne, saa har der samtidig været en ikke ringe Indførsel; men for langt den overvejende Dels Vedkommende har denne sidste bestaaet af Smaaheste til Anvendelse i de mindre Brug. Som tidligere anført er der i Landbrugene over 10 ha de bedste Forhold for Hesteavl, og Brug af denne Størrelse omfatter langt den største Del af det danske Landbrugsareal. I Landbrug med et Areal paa over 10 ha kræves der ret store Arbejdsheste, og Tillæget inden for disse Brug dækker ikke alene det hjemlige Forbrug af saadanne Heste,

men leverede ogsaa de Heste, der udføres. For de smaa Brug under 10 ha kræves der en betydelig mindre Hest, gennemgaaende saa meget mindre, at et Tillæg af den Slags Heste i de almindelige Gaardmandsbrug er urentabel. Det laa derfor lige for, at der før Krigen var en betydelig Indførsel af Husmandsheste, saa meget mere som disse kunde indføres fra Rusland til forholdsvis lave Priser, saa lave at ethvert Grundlag for en lønnende Avl af Husmandsheste her i Landet var udelukket. Medens Indførslen i Aarene 1894—1904 laa omkring 6000 Stkr. aarligt, voksede den i 1905 til næsten 10 000 Stkr., og i Aarene 1906—07 er den endda oppe paa ca. 24 000 Stkr. I de efterfølgende Aar gik Importen igen ned, og den udgjorde i 1909 kun 11 000 Stkr., men saa steg den igen og var i 1914 oppe paa ca. 19 000 Stkr., hvoraf det store Flertal var Smaaheste fra Rusland, Galizien, Island og Norge. Under Verdenskrigen standsede Indførslen fra Rusland helt, og i disse Aar var Danmarks Hesteindførsel meget beskedn; den kom fra Island, Sverige og Norge. Efter Krigen tog Indførslen af Heste imidlertid et nyt Opsving og udgjorde:

Aar	Antal	Værdi	Gennemsnitspris
1920	5694	6 389 000 Kr.	1122 Kr.
1921	12072	15 395 000 »	1275 »
1922	4842	4 689 000 »	969 »
1923	3391	1 724 000 »	508 »
1924	9157	4 462 000 »	486 »
1925	12977	5 310 000 »	409 »
1926	15146	4 946 000 »	326 »
1927	10277	2 764 000 »	271 »
1928	9563	2 405 000 »	251 »
1929	12893	3 321 000 »	258 »
1930	16195	3 999 000 »	241 »
1931	8845	2 614 000 »	295 »
1932	2209	695 000 »	315 »
1933	5846	1 583 000 »	271 »
1934	7528	2 464 000 »	327 »
1935	7694	2 647 000 »	341 »
1936	6270	2 526 000 »	403 »
1937	3767	1 879 000 »	500 »

Som man vil se, har Indførsels Størrelse og Værdi været betydelig i de ovennævnte 18 Aar, og indtil 1933 har Gennemsnitsprisen paa de indførte Heste været i jævn Nedgang, men derefter følger Omslaget og i en saadan Grad, at Gennemsnitsværdien for de indførte næsten er fordoblet, samtidig med at Indførslen er gaaet meget stærkt tilbage. Selvom den langt overvejende Del af de her til Landet indførte Heste var beregnet til Anvendelse i Husmandsbrugene, saa har Indførslen ogsaa omfattet andre Typer og har fundet Sted fra en Række forskellige Lande, hvorfor det formentlig er paa sin Plads at betragte Indførslen fra hvert enkelt Land for sig.

Som allerede anført kom før Krigen Størstedelen af de indførte Heste fra Rusland, Galizien, Island og Norge. Eksporten fra Rusland standsedes under Krigen, og bortset fra, at der i 1921 indførtes 102, i 1924 353, i 1925 394 og i 1929 32 Heste, kan det nok siges, at Importen fra dette Land siden Verdenskrigen har været betydningsløs og er gaaet helt i Staa i de sidste Aar. Derimod har vi fra de tidligere russiske Landsdele som Litauen, Letland og Polen samt fra en Række andre Lande efter Krigen modtaget et betydeligt Antal Heste til Anvendelse i Husmandsbrugene, og jeg skal til Belysning heraf henvise til efterfølgende Opgørelse over Indførslen fra de forskellige Lande.

Indførslen fra Litauen.

Aar	Antal	Værdi	Gennemsnitspris
1922	79		
1921	180	67 000 Kr.	372 Kr.
1925	2598	989 000 »	381 »
1926	592	133 000 »	225 »
1928	2441	432 000 »	177 »
1929	3428	605 000 »	176 »
1930	4402	765 000 »	174 »
1931	1026	190 000 »	185 »
1932	564	112 000 »	199 »
1933	4153	837 000 »	202 »
1934	4841	1 307 000 »	270 »
1935	5300	1 720 000 »	324 »
1936	4837	1 664 000 »	344 »
1937	2792	1 151 000 »	412 »

Indførslen fra Polen-Danzig.

Aar	Antal	Værdi	Gennemsnitspris
1922	37		
1925	3192	1 030 000 Kr.	323 Kr.
1926	11658	3 412 000 »	293 »
1927	5072	1 279 000 »	252 »
1928	4009	876 000 »	219 »
1929	6417	1 433 000 »	224 »
1930	9989	2 268 000 »	227 »
1931	6324	1 492 000 »	236 »
1932	1063	237 000 »	223 »
1933	938	220 000 »	235 »
1934	1775	538 000 »	303 »
1935	1181	375 000 »	318 »
1936	581	227 000 »	391 »
1937	494	217 000 »	439 »

Indførslen fra Letland.

Aar	Antal	Værdi	Gennemsnitspris
1923	207	63 000 Kr.	304 Kr.
1924	2567	968 000 »	377 »
1925	3095	1 104 000 »	357 »
1926	849	248 000 »	292 »
1927	3096	722 000 »	233 »
1928	1832	315 000 »	172 »
1929	1025	180 000 »	176 »

Indførslen fra Island.

Aar	Antal	Værdi	Gennemsnitspris
1920	1099	596 000 Kr.	542 Kr.
1921	362	111 000 »	367 »
1922	711	176 000 »	248 »
1923	1071	269 000 »	251 »
1924		329 000 »	
1925	105	24 000 »	229 »
1927	352	39 000 »	111 »
1928	573	73 000 »	127 »
1929	348	47 000 »	135 »
1930	504	38 000 »	70 »
1931	523	65 000 »	124 »
1932	323	27 000 »	83 »
1933	382	52 000 »	136 »
1934	386	56 000 »	145 »
1935	799	135 000 »	169 »
1936	369	64 000 »	173 »
1937	187	35 000 »	187 »

Selvom der ogsaa, som vi senere skal se, er indført Husmandsheste fra andre Lande, saa er langt det overvejende Antal kommet fra de forannævnte 5 Lande og langt de fleste fra de baltiske Stater.

Der er for mig ingen Tvivl om, at Standsningen af Indførslen af Smaaheste fra Rusland under Krigen havde skabt en Trang for Husmandsheste herhjemme, og det var derfor naturligt, at man efter Fredsslutningen søgte at dække Trangen gennem Indførsel af Smaaheste fra de Lande, hvor den Slags kunde erholdes, særlig fra Island, Norge og Sverige samt Tyskland. Gennemsnitspriserne laa forholdsvis højt, og det er først, da de baltiske Stater begynder Indførslen hertil i større Stil, at Priserne gaar ned, og Indførselens Omfang tiltager stærkt. Som man vil se, blev Polen hurtigt det Land, hvorfra vi indtil 1931 fik de fleste Smaaheste, og da Gennemsnitsprisen som Regel har ligget højere fra dette Land end for Hestene fra Østersøprovinserne, maa man nok gaa ud fra, at Kvaliteten har været bedre. Efter Valuta-centralens Oprettelse ser vi, at den samlede Import af Husmandsheste gaar tilbage, og da det lykkedes Litauen at faa bragt en Varebytning i Stand med Danmark — Heste mod Cement — blev Litauen vor betydeligste Leverandør af Smaaheste. Hvorvidt og i hvilken Grad Aarsagen til Nedgangen i Importen maa søges i Valuta-besværligheder, eller at de foregaaende Aars store Indførsel havde muliggjort, at en saa stor Import ikke var paakrævet, eller maaske det skyldtes den i de sidste Aar stedfundne Avl af Husmandsheste herhjemme, skal jeg lade usagt. Men den store Nedgang i Indførslen er en Realitet, og naar den ikke alene har holdt sig, men ogsaa er blevet mere udtalt i den sidste Tid, skyldes det sikkert for en stor Del Fremgangen i den hjemlige Avl.

I de for Danmarks Hesteavl saa kritiske Aar, hvor Udførslen var ringe og Priserne lave og samtidig Indførslen meget stor, hævdede der sig stærke Røster, der

forlangte Indførslen begrænset. Man saa ganske bort fra, at Antallet af Smaaheste inden for den danske Hesteavl var mindre end før Krigen, og at den danske Hesteavl, der jo hovedsagelig fandt Sted i de større Brug, ikke var baseret paa at præstere Smaaheste og heller ikke kunde være interesseret i at fremstille saadanne, der, hvad Størrelse og Masse angik, ikke svarede til de Krav, som Anvendelsen i Tillægsbruget stillede, saa meget mere som de Priser, der betaltes for Smaaheste, ikke animerede til Tillæg af den Slags. Vel faldt der inden for Avlen af større Arbejdsheste en Del, der var for smaa, og som egnede sig godt som Husmandsheste, men den Slags var i Virkeligheden ikke tilsigtet. Danmarks almindelige Hesteavl var under saadanne Forhold ikke interesseret i at lægge Husmandsheste til, og derfor var det efter min Mening ganske naturligt, at Husmændene fik det nødvendige Antal Heste enten gennem Indførsel andetsteds fra eller ved Selvtillæg, og med de daværende lave Priser paa indførte Heste var Importen derfor saare naturlig; thi selvom disse smaa Heste ved Indførslen ofte saa sløje ud, viste det sig, at de gennemgaaende udviklede sig tilfredsstillende samt var velegnede og nøjsomme.

Det viste sig imidlertid, at der blandt de indførte i Modsætning til tidligere fandtes adskillige ret store Heste. Det blev derfor bestemt, at der kun maatte indføres Heste under 10 Kv. Da en overvældende Del af Hestene imidlertid kun var 3 Aar gl. og som anført ofte magre og uudviklede, og da man praktiserede Højdemaalet som Stangmaal, viste det sig ofte, at adskillige af de indførte Heste senere under gode Ernæringsforhold naaede danske Hestes Størrelse, og da Importørerne syntes at foretrække de store »Russere«, ja, i en saadan Grad, at der lød Klager fra Jylland over, at man ikke der kunde faa det ønskede Antal Husmandsheste af en Størrelse, der passede for de derværende Forhold, samt da Indførslen af disse store »Russere« i Virkeligheden skadede den danske Hesteavl og ogsaa

var en Hæmsko paa de Bestræbelser, der her i Landet blev iværksat for at faa en Avl af Husmandsheste i Gang — noget jeg skal vende tilbage til i en senere Artikel om Avlen — var der livligt Røre om denne Sag; men i samme Grad, som den danske Hesteavls Kaar blev bedre paa Grund af Prisstigningen, faldt Sindene til Ro. I 1931 gik Indførslen stærkt tilbage og standsede fuldstændig efter 1. Oktober for en kortere Tid paa Grund af Valutavanskeligheder. Hvilken Indflydelse Kronens Devaluering har haft paa denne Nedgang, er det vanskeligt for mig at udtale mig om, da jeg ikke ved, om Kvaliteten af de i 1932 indførte stod paa Højde med, hvad Tilfældet var i de foregaaende Aar. Men den Prisstigning, der fandt Sted paa Heste fra Polen og Litauen, modsvarede ikke Kronefaldet, og Prisen for de islandske Heste satte i Virkeligheden Bundrekord i 1932.

Medens Litauen og Polen gennem en Aarrække havde leveret os det store Antal Husmandsheste, fik vi ogsaa i Aarene fra 1923—29 et betydeligt Antal fra Letland; men siden da synes Importen derfra at være døet hen. Norge havde ligeledes, som det fremgaar af nedenstaaende Oversigt, i nogle Aar en ret stor Eksport hertil, og det var særdeles gode Heste og til forholdsvis høj Pris; men i de sidste 8 Aar har vi kun modtaget 51 Dyr derfra, og den meget høje Gennemsnitspris viser, at det hovedsageligt har været Avlsdyr, eventuelt Væddeløbsheste (Travere).

Indførslen fra Norge.

Aar	Antal	Værdi	Gennemsnitspris
1920	571	762 000 Kr.	1335 Kr.
1921	1404	1 055 000 »	751 »
1922	753	394 000 »	523 »
1923	855	457 000 »	535 »
1924	1520	808 000 »	532 »

I Modsætning hertil har Island hele Tiden været Leverandør af Smaaheste hertil, og selvom disse med Hen-

syn til Nøjsomhed og Arbejdsevne i Forhold til Størrelsen maa siges at staa højt, saa har de altid været for smaa til den overvejende Del af vore Husmandsbrug og særlig til dem med svær Jord; men som det fremgaar af Oversigten, har Priserne ogsaa været lave.

Som allerede anført har i den nævnte Periode langt den største Del af Danmarks Hesteindførsel været Smaaheste og hovedsageligt fra de ovenanførte Lande. Men udover disse har vi haft en Del Indførsel andetsteds fra. Saaledes har vi, som det fremgaar af nedenstaaende Oversigt, haft en betydelig Indførsel af Heste fra Tyskland.

Aar	Antal	Værdi	Gennemsnitspris
1920	918	746 000 Kr.	813 Kr.
1921	139	266 000 »	1914 »
1922	657	200 000 »	304 »
1923	233	66 000 »	281 »
1924	459	187 000 »	407 »
1925	2052	802 000 »	391 »
1926	1850	661 000 »	357 »
1927	712	224 000 »	315 »
1928	305	259 000 »	849 »
1929	866	407 000 »	470 »
1930	622	297 000 »	477 »
1931	341	205 000 »	601 »
1932	70	123 000 »	1757 »
1933	33	76 000 »	2303 »
1934	2	4 000 »	2000 »
1935	2	9 000 »	4500 »
1936	2	10 000 »	5000 »
1937	2	13 000 »	6500 »

I en Aarrække efter Krigen fik vi i Lighed med, hvad Tilfældet var før 1914, et ikke ringe Antal »Russere« og »Galiziere« fra Tyskland (en Del var vel nok Transit). Men hvor stor en Del af de indførte, der hørte til denne Kategori, kan jeg ikke afgøre. Den relativt lave Gennemsnitspris indtil 1930 giver imidlertid Antydning af, at Antallet har været forholdsvis stort; men der har

ogsaa til Tider været indført en Del større Heste fra Tyskland, saaledes kom der paa Grund af den lave Markkurs en Del større Arbejdsheste i 1921 foruden en Del belgiske Hopper. Siden 1932 har vor Hesteindførsel fra Tyskland været ringe og i Hovedsagen kun omfattet Avlsdyr eller Væddeløbsheste.

Fra Storbritannien og Irland har vi ligeledes gennem Aarene haft en, omend ikke særlig stor saa dog, som det fremgaar af Oversigten, stabil Indførsel, som praktisk talt har bestaaet af højt forædlede Militærheste samt Væddeløbere. Gennemsnitspriserne har derfor ogsaa ligget forholdsvis højt.

Indførslen fra Storbritannien.

Aar	Antal	Værdi	Gennemsnitspris
1920	507	1 070 000 Kr.	2110 Kr.
1921	534	932 000 »	1745 »
1922	15		
1923	176		
1924	234	383 000 »	1637 »
1925	210	328 000 »	1562 »
1926	153	284 000 »	1856 »
1927	127	155 000 »	1220 »
1928	162	265 000 »	1636 »
1929	146	221 000 »	1514 »
1930	189	223 000 »	1180 »
1931	256	357 000 »	1395 »
1932	55	104 000 »	1891 »
1933	218	275 000 »	1261 »
1934	221	270 000 »	1222 »
1935	61	97 000 »	1590 »
1936	257	331 000 »	1288 »
1937	158	217 000 »	1373 »

Fra vort Naboland Sverige modtog vi før 1914 en Del Heste, og efter Krigens Afslutning var Indførslen derfra, som det fremgaar af omstaaende Oversigt, betydelig. Det var Heste af ret forskellig Slag, dels egnede til Husmandsbrug, men ogsaa større, saavel lette som svære Heste. Særligt de sidste, de saakaldte »Svensk-Belgiere«

Indførslen fra Sverige.

Aar	Antal	Værdi	Gennemsnitspris
1920	2461	2 941 000 Kr.	1195 Kr.
1921	9327	12 466 000 »	1337 »
1922	2530	1 665 000 »	658 »
1923	717	501 000 »	698 »
1924	1664	1 148 000 »	690 »
1925	820	550 000 »	671 »
1926	356	273 000 »	767 »
1927	287	173 000 »	603 »
1928	210	146 000 »	695 »
1929	362	249 000 »	688 »
1930	302	181 000 »	599 »
1931	268	185 000 »	690 »
1932	51	48 000 »	941 »
1933	81	28 000 »	346 »
1934	139	29 000 »	208 »
1935	4	2 000 »	500 »
1936	1	1 000 »	1000 »
1937	1	1 000 »	1000 »

nød et stort Ry allerede før Krigen. I 1921 antog Indførslen en hidtil ukendt Størrelse som Følge af, at Sverige af Frygt for Mund- og Klovesyge ikke gav fremmede Købere Adgang; men i Stedet for eksporterede man Hestene til Danmark, hvor de saa igen videresolgtes til Tyskland. Dette Forhold ændredes imidlertid hurtigt, og Indførslen fra Sverige gik stærkt ned og har i de senere Aar kun haft et ubetydeligt Omfang. Medens man særligt i Tyverne hørte høje Lovtaler over »Svensk-Belgierne«, navnlig til Brug i Byerne, synes disse Lovtaler nu forstummede. Hvad Aarsagen har været hertil, kan jeg ikke udtale mig om, saa meget mere som Nedgangen i Importen kan have forskellige Aarsager.

Den danske Hesteindførsel fra de forannævnte Lande har i overvejende Grad bestaaet af Brugsdyr; men fra visse andre Lande har vi i Aarenes Løb haft en Indførsel, der praktisk talt har bestaaet af Individier, der først og fremmest skulde benyttes til Avl. Saaledes fik vi i Aarene 1923, 1924 og 1929 10, 19 og 47 Stk. af

belgisk Race fra Holland, og Værdien var henholdsvis 15 000, 28 000 og 12 000 Kr. eller i Gennemsnit 1500, 966 og 255 Kr. pr. Stk. Den relativt lave Gennemsnitspris giver ikke Udtryk for, at Kvaliteten af de indførte Avlsdyr har været god, selvom det maa tilføjes, at de i 1929 indførte var Føl.

Medens Indførslen af Avlsdyr fra Holland saaledes var ringe og kortvarig, har Indførslen af Avlsdyr fra Belgien været betydelig, som det fremgaar af efterfølgende Oversigt.

Indførslen fra Belgien.

Aar	Antal	Værdi	Gennemsnitspris
1922	9	6 000 Kr.	667 Kr.
1923	392	332 000 »	847 »
1924	70	107 000 »	1529 »
1928	13	31 000 »	2385 »
1929	197	132 000 »	670 »
1930	145	190 000 »	1310 »
1931	90	36 000 »	400 »
1932	75	24 000 »	320 »
1933	18	27 000 »	1500 »
1934	121	214 000 »	1769 »
1935	280	287 000 »	1025 »
1936	209	222 000 »	1062 »
1937	103	188 000 »	1825 »

I de anførte 13 Aar er der indført 1722 Stkr. til en samlet Pris af 1 796 000 Kr. Til Trods for, at der blandt de indførte findes en Del Hingste, der er betalt med høje Priser — henimod og over 10 000 Kr. — ligesom der ogsaa af danske Hesteavlsorganisationer for belgisk Race er købt en Del Hopper og Plage af god Kvalitet, hvorved Gennemsnitspriserne er bragt i Vejret, og selvom en betydelig Del af de indførte har været Føl og Plage, saa taler Gennemsnitspriserne dog om, at en ikke ringe Del har været af en Kvalitet, som maa betvivles at kunne gavne den dansk-belgiske Hesteavl i kvalitets-

mæssig Henseende, og da der altid hviler en vis Nimbus over det fremmede fra Racens Hjemland indførte frem for det hjemlige, noget som Folk synes at ville betale for, har Indførslen af mindre fremragende Individuer, særligt Hopper, sikkert bidraget til at forringe de dansk-belgiske Opdrætteres Afsætningsmuligheder og derigennem ikke gavnet disse.

Foruden fra Holland og Belgien er der siden 1920 indført Avlsdyr af belgisk Race fra andre Lande, f. Eks. fra Tyskland og Sverige, saa den samlede Indførselsværdi af belgiske Avlsdyr i Perioden sikkert er naaet nær op til 2 Mill. At skaffe Enighed om, hvorvidt en saadan Indførsel har været paakrævet eller ikke, vil være umuligt. Derimod kan der sikkert faas større Tilslutning til, at skal vi have en saadan Import, og denne synes jo nødvendig for at opretholde den dansk-belgiske Hesteavl, da gælder det om, at de indførte er af en saadan Kvalitet, at de kan forventes at højne den dansk-belgiske Hesteavls Niveau; thi »mindreværdige« Individuer er der absolut ingen Grund til at ofre Valuta paa. Den Ordning af Valutatildelingen til den belgiske Import, som har fundet Sted i 1938, giver Udtryk for, at man ogsaa inden for den dansk-belgiske Hesteavls Ledelse nærer den samme Opfattelse.

Medens den hidtil omtalte Indførsel er kommet fra Europa, har vi ogsaa fra Amerika modtaget en Del, og saaledes fra U. S. A nedennævnte Antal:

Indførslen fra U. S. A.

Aar	Antal	Værdi	Gennemsnitspris
1920	20	10 000 Kr.	500 Kr.
1921	99	255 000 »	2576 »
1931	13	62 000 »	4769 »
1932	4	14 000 »	3500 »
1933	7	34 000 »	4857 »
1934	16	35 000 »	2188 »
1936	2	6 000 »	3000 »
1937	19	50 000 »	2632 »

I Perioden siden 1920 har vi altsaa fra U. S. A. modtaget 180 Heste til en samlet Værdi af 466 000 Kr. Disse Heste har vist udelukkende været Traverer, og en og anden vil maaske mene, at det har været en ret betydelig Sum, der er ydet U. S. A., men et er givet, at den har været nødvendig for at fremme den danske Traveravl og hæve Hurtighedsniveauet paa de danske Traverbaner.

Efter disse Enkeltheder i den danske Hesteomsætning skal jeg til Slut henvide til nedenstaaende Oversigt over den aarlige Ud- og Indførsel samt Overskudsudførsels Værdi, hvad enten denne sidste har været positiv eller negativ.

Aar	Indførselsværdi	Udførselsværdi	Overskudsværdi
1913	8 076 000 Kr.	20 681 000 Kr.	12 605 000 Kr.
1920	6 389 000 »	13 713 000 »	37 324 000 »
1921	15 395 000 »	30 200 000 »	14 805 000 »
1922	4 689 000 »	16 945 000 »	12 256 000 »
1923	1 724 000 »	10 043 000 »	8 319 000 »
1924	4 462 000 »	14 965 000 »	10 503 000 »
1925	5 310 000 »	10 810 000 »	5 500 000 »
1926	4 946 000 »	1 758 000 »	÷ 3 188 000 »
1927	2 764 000 »	5 518 000 »	2 754 000 »
1928	2 405 000 »	3 855 000 »	1 450 000 »
1929	3 321 000 »	2 171 000 »	÷ 1 150 000 »
1930	3 399 000 »	772 000 »	÷ 2 627 000 »
1931	2 614 000 »	1 683 000 »	÷ 931 000 »
1932	695 000 »	2 923 000 »	2 228 000 »
1933	1 583 000 »	5 970 000 »	4 387 000 »
1934	2 464 000 »	6 163 000 »	3 699 000 »
1935	2 647 000 »	5 597 000 »	2 850 000 »
1936	2 526 000 »	7 067 000 »	4 541 000 »
1937	1 879 000 »	9 323 000 »	7 444 000 »

Sammen med Værdien af Hesteholdets udførte Arbejde danner Overskudsudførslen Indtægtssiden paa Hesteavlens Regnskab. Af disse 2 Poster er Arbejdet langt den vigtigste, men desværre savner jeg Grundlag til at fastslaa dettes Værdi i Kroner og Øre og derigen-

nem yde et Bidrag til at gøre Hesteavlens samfundsmæssige Regnskab op.

Fra 1920—37 har dansk Hesteavl foruden Dækning af det hjemlige Forbrug under yderst vanskelige Forhold hjemført ca. 105 Mill. Kr. fra Udlandet, og selvom Overskudsudførselens Værdi i 1937 laa betydeligt under, hvad Tilfældet var før Krigen eller i de første Aar efter 1920, saa viser den Stigning, der har fundet Sted i Overskudsudførselens Værdi siden 1932, at dansk Hesteavl uanset de foregaaende Aars knu-gende Tryk har været i Stand til at op-retholde en Standard, der kunde danne Grundlaget for en Udnyttelse af den sti-gende Efterspørgsel; thi havde Krisen ikke alene forringet Avlens Omfang, men ogsaa dens Kvalitet, i tilsvarende Grad, turde det være tvivlsomt, om Efterspørgs-len efter danske Heste i Nutiden vilde vise en stigende Tendens.

Angaaende Avlens Kamp for Tilværelsen og Kvalite-tens Fremgang gennem de kritiske Aar skal jeg komme nærmere ind herpaa i en senere Artikel om Heste-avlen fra 1920 til Nutiden.

